

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ Біолого-технологічний
КАФЕДРА Генетики, селекції та біотехнології тварин

РОБОЧА ПРОГРАМА
(СИЛАБУС) ОСВІТНЬОГО
КОМПОНЕНТА № 29 НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
З ДИСЦИПЛІНИ
РОЗВЕДЕННЯ С.-Г. ТВАРИН

Реалізується в межах освітньої програми «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробник: Олександр ЧЕХ, PhD, асистент кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин	протокол від <u>13 червня 2025</u> № <u>110</u>
	Завідувач кафедри <u></u> Ольга БОРДУНОВА

Погоджено:

Гарант освітньої програми

 Бордунова О.Г.

Декан факультету, де реалізується освітня програма

 Вічерський В.В.

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

 Оноріук О.О.
 Гукова Т.П.

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

 09.07.25/г.

Зареєстровано в електронній базі: дата: 09.07 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Навчальна практика (Розведення с.-г. тварин)							
2.	Факультет/кафедра	Біолого-технологічний/ генетики, селекції та біотехнології тварин							
3.	Статус ОК	Обов'язковий							
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва /204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва							
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)								
6.	Рівень НРК	6 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	Для студентів 2 курсу денна – 4 семестр 1 курсу с.т. денна – 2 семестр Заочна – 4 семестр Тривалість – 1 тиждень							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні /семінарські		Лабораторні			
		денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
		-	-	150	150	-		-	-
10.	Мова навчання	Українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Чех Олександр Олександрович							
11.	Контактна інформація	асистент кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин, доктор філософії, Чех Олександр Олександрович т. 0935373789 к.316 г, olexa0701@gmail.com. Консультації щовівторка з 12 ⁰⁰ до 13 ⁰⁰							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна «Розведення сільськогосподарських тварин» орієнтована на практичну підготовку майбутніх фахівців для роботи у тваринництві. Під час навчання студенти набувають умінь з організації та управління процесами відтворення тварин безпосередньо у виробничих умовах. Особлива увага приділяється відпрацюванню практичних навичок: проведенню природного та штучного осіменіння, догляду за тваринами у період вагітності та після народження потомства, а також контролю за здоров'ям і продуктивністю поголів'я. Завдяки цьому випускники зможуть ефективно керувати процесами розведення різних видів худоби на фермах.							

13.	Мета освітнього компонента	Дисципліна «Розведення сільськогосподарських тварин» спрямована на формування у студентів глибоких знань і практичних умінь з організації та управління відтворенням поголів'я у сучасному тваринництві. Теоретичні заняття, які проводяться у дистанційному форматі, забезпечують опанування біологічних основ розмноження, методів природного та штучного осіменіння, сучасних біотехнологічних підходів до підвищення відтворювальних показників та продуктивності тварин. Практична складова передбачає виконання завдань на базі навчальних ферм і господарств: студенти відпрацьовують техніку осіменіння, догляду за вагітними тваринами та новонародженими, методи профілактики захворювань і контролю стану здоров'я тварин. Поєднання онлайн-навчання з виїзними практичними заняттями дозволяє ефективно формувати професійні компетентності для забезпечення стабільного розвитку тваринництва.
13.1	Матеріально-технічне забезпечення реалізації ОК	Навчальна практика «Розведення сільськогосподарських тварин» проводиться у навчальних аудиторіях (307г, 308г, 317г) та лабораторіях (325г, 49в) біолого-технологічного факультету Сумського національного аграрного університету, а практична частина безпосередньо проходить у віварії СНАУ, що оснащений необхідним обладнанням та забезпечує виконання завдань програми практики. Частина занять може проводитися на базах сучасних підприємств, установ і організацій різних галузей тваринництва, а також за межами України за умови забезпечення повного виконання робочої програми.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на ОК 6 Морфологія, фізіологія та біохімія тварин. ОК27 Генетичні ресурси тваринництва України

15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється Кодексом академічної доброчесності http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні: відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати самостійну роботу; чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу. Є неприйнятним для студента: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності. За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності: – повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження.
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=955
	Ключові слова	Розведення, відтворення поголів'я, селекція, продуктивність тварин, штучне та природне осіменіння, репродуктивне здоров'я.

**РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК
З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ**

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в профілі ОП) ³						Як оцінюється РНД ⁴
	ПРН ₃	ПРН ₄	ПРН ₇	ПРН ₁₁	ПРН ₁₉	ПРН ₂₁	
ДРН 1. Під час практики студент набуває навичок виконання основних виробничих обов'язків, дотримується технологічних вимог та вчиться швидко реагувати на змінні виробничі ситуації. Він вміє організовувати взаємодію з іншими учасниками колективу, брати участь у плануванні роботи та забезпечувати ефективне виконання завдань у команді.	X	X					Студент виконує виробничі завдання, дотримуючись технологічних карт і інструкцій. Уміє планувати роботу на день та розподіляти її разом з іншими членами колективу. Демонструє здатність працювати в команді, координує свої дії з іншими працівниками, дотримуючись виробничої дисципліни. Успішно вирішує типові виробничі ситуації, пропонуючи практичні рішення.
ДРН 2. Студент освоює методи пошуку, збору та аналізу даних, що стосуються продуктивності тварин, годівлі, утримання та санітарного стану господарства. Він використовує сучасні інформаційні технології та комп'ютерні програми для обробки інформації, робить узагальнення та готує короткі аналітичні звіти.			X				Студент здійснює пошук і збір інформації щодо продуктивності тварин, годівлі та умов утримання. Володіє базовими навичками роботи з інформаційними технологіями (Excel, Google або спеціалізованими зоотехнічними програмами). Готує короткі звіти та узагальнює результати спостережень у вигляді таблиць або графіків.
ДРН 3. У процесі практики студент здобуває вміння оцінювати умови утримання тварин, аналізувати показники мікроклімату приміщень (температура, вологість, вентиляція) і пропонувати				X			Студент вміє визначати показники мікроклімату (температура, вологість, вентиляція) у тваринницьких приміщеннях. Аналізує відповідність отриманих показників

шляхи їх оптимізації відповідно до технологічних і ветеринарно-санітарних вимог.							нормам і пропонує шляхи їх оптимізації. Розуміє вплив умов утримання на продуктивність та здоров'я тварин.
ДРН 4. Студент дотримується правил біобезпеки та гігієни під час роботи з тваринами, ознайомлюється з профілактичними заходами для запобігання інфекційним захворюванням, а також вчиться застосовувати практичні методи забезпечення біологічної безпеки на фермі.					X		Студент знає основні принципи біобезпеки у тваринництві та правила санітарії. Може визначити ризики поширення інфекцій у господарстві та знає профілактичні заходи для їх зменшення. Дотримується правил особистої гігієни та техніки безпеки при роботі з тваринами.
ДРН 5. Студент отримує уявлення про історичні етапи розвитку тваринництва, знайомиться з сучасними технологіями розведення та утримання тварин. На основі зібраної інформації він аналізує вплив наукових досягнень на продуктивність галузі та ефективність виробництва.			X			X	Студент описує ключові історичні етапи розвитку галузі тваринництва. Знає основні сучасні технології розведення та утримання с.-г. тварин. Вміє проаналізувати отриману інформацію та визначити її значення для підвищення ефективності виробництва.
ДРН 6. Підготувати і захистити звіт з практики у відповідності до вимог	X	X	X	X			Доповідь-презентація звіту з практики

ПРН 3: виконувати функціональні обов'язки, нівелюючи вплив різних чинників та виробничих ситуацій;

ПРН 4. організувати спільну діяльність робочого колективу;

ПРН 7: здійснювати пошук, оброблення та узагальнення інформації із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

ПРН 11: забезпечувати оптимальні умови утримання сільськогосподарських тварин і мікроклімат технологічних приміщень;

ПРН 19. забезпечувати дотримання біологічної безпеки на підприємствах із виробництва та переробки продукції тваринництва;

ПРН 21. знати основні історичні етапи розвитку предметної області.

**ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
(ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)**

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми (практичної підготовки)	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомен-дована література*
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		П.з / семін. з		Лаб. з				
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	
Тема 1. Вступний інструктаж та основні знання щодо розведення сільськогосподарських тварин. План 1. Інструктаж із техніки безпеки, правил поводження з тваринами та умов роботи на віварії. 2. Породоутворення, біологічні та економічні основи створення порід.	—	—	30	30	—	—	—	—	1,2,5,7 Електронні ресурси
Тема 2. Ознайомлення з документацією зоотехнічного обліку. План 1. Значення зоотехнічного і племінного обліку у тваринництві. 2. Способи мічення тварин. 3. Характеристика видів та форм обліку у тваринництві. 4. Загальні вимоги до заповнення форм зоотехнічного та племінного обліку.	—	—	30	30	—	—	—	—	3,4,6,10 Електронні ресурси
Тема 3. Організація оцінки екстер'єру і конституції тварин. План 1. Оцінювання екстер'єру та конституції тварин. 2. Основні методи та показники оцінки. 3. Проведення оцінки та використання її результатів.	—	—	30	30	—	—	—	—	1,2,3,7,8,9,11, 12 Електронні ресурси
Тема 4. Користування Державними племінними книгами План 1. Призначення та структура Державних племінних книг. 2. Основні правила роботи з племінними книгами. 3. Використання інформації для селекційної роботи та оцінки тварин.	—	—	30	30	—	—	—	—	4,5,,10,12 Електронні ресурси
Тема 5. Складання та організація родоводів тварин. План 1. Значення родоводів у племінній роботі та селекції.	—	—	30	30	—	—	—	—	1,3,6,7,9 Електронні ресурси

2. Правила збору та оформлення родовідної інформації.									
3. Використання родоводів для оцінки та добору тварин.									
Всього	—	—	150	150	—	—	—	—	

МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин*
ДРН 1.	Вступний інструктаж. Викладач проводить інструктаж із техніки безпеки, правил поводження з тваринами та умов роботи на віварії. Студентам пояснюються основні завдання практики, її мета та очікувані результати. Міні-лекція з поясненням основних виробничих та доглядових процесів у віварії. Аналіз прикладів виробничих ситуацій у лабораторних умовах (догляд за тваринами, спостереження за поведінкою). Обговорення з групою організації взаємодії у команді під час практичних занять у віварії.	10/10	Виконання щоденних доглядових процедур за лабораторними тваринами. Планування власної роботи під час практичних занять у віварії. Самостійне реагування на змінні умови утримання тварин.	20/20
ДРН 2.	Демонстрація роботи з комп'ютерними програмами для збору та обробки даних про стан здоров'я, поведінку та утримання тварин. Практичні заняття зі збору та узагальнення даних спостережень у віварії. Консультації щодо складання коротких аналітичних звітів за результатами спостережень.	10/10	Збір даних про стан здоров'я, поведінку та продуктивність тварин. Ведення власних записів спостережень у зошиті або електронній таблиці. Обробка та аналіз отриманої інформації, складання коротких аналітичних звітів.	20/20
ДРН 3.	Міні-лекція про показники мікроклімату в приміщеннях віварію (температура, вологість, освітленість, вентиляція). Демонстрація приладів для вимірювання мікроклімату та практичні заняття з контролю параметрів. Обговорення способів оптимізації умов утримання лабораторних тварин.	10/10	Вимірювання параметрів мікроклімату у віварії (температура, вологість, освітленість). Самостійний контроль умов утримання та пропозиції щодо їх оптимізації. Аналіз впливу умов мікроклімату на стан тварин.	20/20

ДРН 4.	Обговорення прикладів порушень біобезпеки та наслідків для експериментальної роботи.	10/10	Дотримання правил біобезпеки та гігієни під час роботи у віварії. Самостійна оцінка безпечності робочого процесу та дотримання санітарних норм.	
ДРН 5.	Міні-лекція про історичні етапи розвитку віварної справи та сучасні технології утримання лабораторних тварин. Аналіз наукових публікацій та обговорення сучасних методів експериментальної роботи. Колективне складання схеми впливу технологій утримання на стан і продуктивність тварин.	10/10	Ознайомлення з історичними даними та сучасними технологіями утримання лабораторних тварин через наукові джерела. Самостійний аналіз і порівняння методів утримання та їх впливу на стан тварин. Підготовка власних узагальнень щодо впровадження інноваційних технологій у практику віварію.	20/20
ДРН 6.	Консультації щодо структури та оформлення звіту за практикою у віварії. Перевірка проміжних результатів роботи над звітом. Організація захисту звіту у форматі презентації з обговоренням спостережень і висновків.	10/10	Підготовка і оформлення звіту за практику у віварії. Самостійний аналіз отриманих результатів спостережень і експериментів. Підготовка до захисту звіту та презентації висновків.	20/20

ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ (СУМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ)

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Оформлення документів для проходження практики та інструктаж з техніки безпеки й охорони праці (щоденник з практики)	10 балів / 10 %	1-й день
2.	Виконання програми практики. Збирання матеріалу для написання звіту з навчальної практики.	30 балів / 30%	протягом практики
3.	Написання й оформлення звіту з практики. Вимоги до звіту з практики: Звіт оформлюється державною мовою, за допомогою текстового редактора MS Word за наступними вимогами: формат паперу – А4; поля: зверху та знизу – 2 см, зліва – 3,5 см, справа – 1,5, інтервал – полуторний (1,5), шрифт – Times New Roman розміром 14. Загальний обсяг звіту 10-15 друкованих сторінок. Обов'язково повинні бути наявні схеми/, таблиці, фотографії тощо. Звіт повинен відповідати наступній структурі: Титульний лист Зміст Вступ Пункти плану індивідуального завдання Висновки Список використаних джерел Додатки (Щоденник практики, заповнений студентом від руки)	35 балів / 35%	1 тиждень

4.	Доповіді-презентації, відповіді та спільні обговорення	25 балів / 25%	1 тиждень
	Всього	100 балів	

ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ (КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ)

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Оформлення документів для проходження практики та інструктаж з техніки безпеки й охорони праці (щоденник з практики)	0 балів	1-7 балів	7-9 балів	10 балів
	Щоденник відсутній і наявність інших об'єктів контролю не враховуються. Виставляється загальна негативна оцінка за проходження практики.	Щоденник оформлений з порушенням установлених вимог, не містить передбаченої ним інформації (зокрема щодо змісту виконаних завдань).	Щоденник у цілому містить належну інформацію, однак оформлений з порушенням установлених вимог.	Щоденник оформлено належним чином, він містить повну інформацію про діяльність практиканта.
Виконання програми практики.	0 балів	1-15 балів	16-26 балів	27-30 балів
	Здобувач вищої освіти систематично порушував установлені терміни виконання завдань. Вимоги щодо програми практики не виконано.	Здобувач вищої освіти не дотримувався календарного плану проходження практики. При цьому більшість вимог виконано, але окремі пункти змісту практики відсутні або недостатньо розкриті.	Здобувач вищої освіти у цілому дотримувався календарного плану проходження практики, однак допускав відступи від рекомендацій, при цьому виконані усі вимоги програми практики.	Здобувач вищої освіти чітко дотримувався календарного плану проходження практики. Сумлінно та вчасно виконував усі вимоги програми практики. Ним запропоновано власне вирішення поставлених задач, продемонстровано активність, цілеспрямованість, креативність.
Написання й оформлення звіту з практики	0 балів	1-15 балів	16-29 балів	30-35 балів
	Звіт не відповідає встановленим вимогам щодо змісту, не містить належної інформації про зміст, форму організації діяльності, здійснюваної під час проходження практики, містить грубі змістові помилки.	Програму практики виконано на задовільному рівні, її результати висвітлено у звіті, який при цьому містить певні неточності або не містить важливої інформації, або мають місце інші суттєві зауваження до змісту звіту.	Звіт у цілому висвітлює необхідну інформацію, передбачену вимогами, містить високу позитивну оцінку керівника, однак наявні несуттєві зауваження. Зі змісту можна зробити висновок, що програму практики виконано повною мірою і належним чином.	Звіт містить усю необхідну інформацію щодо процесу організації та результатів проходження практики. Програму практики виконано повною мірою і належним чином.
Доповідь-презентація звіту з практики	0 балів	1-9 балів	10-20 балів	21-25 балів
	За наявності негативної характеристики керівника від бази практики або керівника від кафедри позитивна оцінка практики є неможливою. У випадку, якщо Здобувач вищої освіти не виконав програму практики хоча б за одним з етапів практики й одержав 0 балів за відповідний звіт, то бали, одержані за інші звіти, не враховуються, і виставляється загальна негативна оцінка за результатами проходження практики.	Здобувач вищої освіти не дає задовільних відповідей по суті поставлених запитань, не орієнтується у програмі практики або в окремих її частинах, або припускається грубих помилок, що дають змогу зробити висновок про невиконання або неналежне виконання програми практики, свідчать про відсутність реальних результатів практики і набутих практичних навичок та вмій.	Здобувач вищої освіти демонструє належні знання, переважно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики, однак у відповідях на запитання припускається окремих неточностей.	Здобувач вищої освіти демонструє належні знання, вільно орієнтується у змісті поданого звіту та в програмі практики в цілому, чим підтверджує її виконання; надає правильні й аргументовані відповіді на всі запитання з програми практики.

Примітка 5: розробники *силабусу* можуть створити власні критерії оцінювання (обов'язково узгоджені з п.п. 5.2.2. Додатку 1 Положення про Робочу програму (*силабус*) освітнього компонента) або взяти за основу запропонований зразок.

**ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ
(ФОРМАТИВНЕ ОЦІНЮВАННЯ)**

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотний зв'язок від керівників практики та здобувачів освіти.	Під час проходження (назва виду практики) практики.
2	Перевірка та обговорення керівником і здобувачем освіти звіту з (назва виду практики) практики.	Після завершення термінів (назва виду практики) практики.
3	Усний зворотний зв'язок на звіт з практики.	Після захисту звіту з практики.

2. Зміст та організація проведення навчальної практики

Організація навчальної практики з дисципліни «Розведення сільськогосподарських тварин з основами відтворення» на базі віварію університету передбачає комплексний підхід, що включає етапи підготовки, виконання завдань і оцінювання результатів діяльності студентів.

Підготовка до практики

Вступний інструктаж. Викладач проводить інструктаж із техніки безпеки, правил поводження з тваринами та умов роботи на віварії. Студентам пояснюються основні завдання практики, її мета та очікувані результати.

Розподіл груп. Студенти поділяються на малі групи для більш ефективного виконання завдань. Кожній групі призначається куратор із числа співробітників віварію, який допомагає організувати роботу.

Надання методичних матеріалів. Студенти забезпечуються методичними рекомендаціями для проведення селекційної роботи, оцінки племінної цінності та відбору тварин для розмноження.

Проведення практики

Огляд умов утримання тварин. Студенти знайомляться з видами та породами сільськогосподарських тварин, умовами їхнього утримання, а також із селекційними програмами, які реалізуються у віварії.

Виконання практичних завдань:

Оцінка племінної та продуктивної цінності тварин на основі генотипічних і фенотипічних характеристик.

Відбір тварин для розведення з метою поліпшення продуктивних якостей (молочна, м'ясна продуктивність, стійкість до захворювань).

Складання планів селекції для різних видів і порід тварин з урахуванням їхніх генетичних параметрів.

Аналіз продуктивності потомства та виявлення кореляції між успадкованими ознаками та продуктивністю тварин.

Робота з сучасним обладнанням. У процесі практики студенти навчаються користуватися обладнанням для генетичного аналізу, зважування тварин та інших інструментів, що використовуються у розведенні тварин.

Застосування програмного забезпечення. Студенти використовують спеціалізоване ПЗ для аналізу генетичних даних, управління племінними показниками та планування схрещувань.

Екскурсії та додаткові заняття

Екскурсії по віварію. Студенти відвідують різні підрозділи віварію, включно з відділами розведення, відтворення, лабораторіями генетичного аналізу та приміщеннями для утримання тварин. Це дає можливість побачити різні етапи процесу розведення та відтворення с.-г. тварин.

Підсумкова робота та оцінювання

Оцінка здійснюється на основі звіту за темами практики, а також активної участі студентів у виконанні практичних завдань.

Захист звіту. Студенти захищають свої звіти перед викладачем, демонструючи здобуті знання й навички з організації та проведення розведення тварин.

Звіт про проходження навчальної практики студенти подають керівникам після закінчення практики у встановлений термін відповідно до індивідуальних завдань. Теми індивідуального завдання висвітлюються у формі реферату.

Керівник практики від кафедри перевіряє звіт та дає висновок як про роботу студента під час практики, так і про якість підготовленого звіту. Підсумкова оцінка за навчальну практику виставляється під час здачі студентом заліку по практиці.

Обов'язки студентів-практикантів

Студенти, що проходять навчальну практику з дисципліни «Розведення сільськогосподарських тварин», повинні дотримуватися таких вимог:

Дотримання вимог безпеки. Студенти зобов'язані виконувати всі правила техніки безпеки при роботі з тваринами, лабораторним обладнанням, а також слідувати внутрішнім нормам віварію для забезпечення безпеки та здоров'я всіх учасників процесу.

Аналіз племінної цінності тварин. Практиканти повинні проводити оцінку племінної цінності тварин, використовуючи сучасні методи розведення, зокрема аналіз генотипу та фенотипу для визначення потенціалу тварин для подальшого розведення с.-г. тварин.

Участь у відборі та доборі тварин. Студенти зобов'язані брати участь у процесі відбору

тварин для розмноження, аналізуючи їхні продуктивні показники та генетичні характеристики, щоб забезпечити підвищення продуктивності та поліпшення порід.

Ведення племінних записів. Практиканти повинні регулярно фіксувати дані про продуктивність тварин, їхній фізіологічний стан, генетичні показники та результати розведення та відтворення с.-г. тварин. Це включає запис інформації про приріст ваги, продуктивність молока, кількість народженого потомства та інші важливі показники.

Загальний догляд за тваринами. Студенти повинні брати участь у догляді за тваринами, стежачи за їхнім благополуччям, санітарними умовами утримання та забезпечуючи дотримання всіх ветеринарних і гігієнічних норм.

Аналіз результатів розведення тварин. Студенти зобов'язані проводити аналіз впливу методів розведення та відтворення на продуктивність тварин, їхній фізіологічний стан і здоров'я. За необхідності вони мають вносити корективи до планів розведення, щоб покращити генетичний потенціал поголів'я.

Проведення лабораторних досліджень. Практиканти повинні брати участь у лабораторних дослідженнях, зокрема в генетичному аналізі та оцінці біологічних матеріалів, таких як кров або тканини, щоб визначити успадковуваність ознак і прогнозувати племінну цінність тварин.

Участь у теоретичних заняттях. Студенти зобов'язані відвідувати всі теоретичні лекції, семінари та екскурсії, що є частиною навчальної практики, щоб забезпечити комплексне розуміння роботи по розведенню тварин.

Методика проведення навчальної практики з дисципліни «Розведення сільськогосподарських тварин» на віварії університету

Навчальна практика складається з послідовних теоретичних і практичних етапів, які спрямовані на поглиблення знань і розвиток навичок у роботі з розведення сільськогосподарських тварин.

Підготовчий етап. Практика розпочинається з ознайомлення студентів із правилами техніки безпеки, правилами поводження з тваринами та загальними вимогами до роботи на віварії. Студентам детально пояснюється структура практики, графік занять, основні завдання та методи оцінювання.

Викладач формулює головні цілі практики, акцентуючи увагу на важливості навчання методам селекції для покращення продуктивності тварин, їхньої стійкості до захворювань і загального поліпшення порід.

Студенти діляться на малі групи, що дозволяє ефективніше виконувати практичні завдання під керівництвом кураторів із числа співробітників віварію.

Теоретичний етап. Перед початком практичних завдань проводяться короткі лекції, на яких студенти отримують основні знання щодо розведення сільськогосподарських тварин. Тематика охоплює: породоутворення, біологічні та економічні основи створення порід, селекційні методи підвищення продуктивності (масовий і індивідуальний відбір, родинний відбір, лінійне розведення тощо), оцінка племінних якостей тварин. облік племінних якостей тварин, оцінка та аналіз генетичної інформації для планування розведення, методи оцінки генотипу та фенотипу тварин, вплив генетичних факторів на продуктивність та здоров'я; основи відбору та добору в тваринництві.

Під час проходження практики студент ознайомлюється з основними аспектами ведення зоотехнічного обліку та селекційної роботи. Він вивчає документацію, що застосовується для реєстрації продуктивності, руху поголів'я, годівлі, відтворення та зважування тварин, опановує правила її заповнення та проведення аналізу отриманих даних. Особлива увага приділяється оцінці екстер'єру та конституції тварин, зокрема дослідженню їхніх морфологічних ознак і використанню цих відомостей для відбору з метою поліпшення племінних якостей. Студент набуває практичних умінь роботи з Державними племінними книгами, які містять інформацію про походження, продуктивність і племінну цінність тварин. Окрім того, він опановує методику побудови родоводів, правила їх складання, вивчає лінії та родини, що дозволяє проводити генеалогічний аналіз і планувати спрямоване схрещування. Отримані знання та практичні навички формують важливу основу для подальшої професійної діяльності у сфері тваринництва та селекції.

Студентам також надаються методичні матеріали для проведення генетичного аналізу, відбору тварин для розмноження, планування програм з відтворення та розведення.

Практичний етап. На практиці студенти знайомляться з різними видами сільськогосподарських тварин, яких утримують на віварії, а також із їхньою племінною та продуктивною цінністю.

Студенти виконують такі завдання:

- оцінка племінної цінності тварин на основі генетичних даних;
- відбір тварин для участі у програмах з розведення, що спрямовані на підвищення продуктивності (молочна, м'ясна продуктивність, стійкість до захворювань);
- складання планів розведення для різних видів і порід тварин;
- оцінка результатів процесу з урахуванням фізіологічних і продуктивних показників тварин.

Також студенти беруть участь у лабораторних дослідженнях, таких як аналіз біологічних матеріалів (кров, тканини), для визначення успадкованих ознак і прогнозування племінної цінності потомства.

Аналітичний етап. Протягом практики студенти ведуть постійні спостереження за станом здоров'я тварин, їхньою продуктивністю та іншими характеристиками для написання звітів.

Підсумковий етап. Після завершення практики студенти готують письмовий звіт, у якому аналізують виконані завдання, результати спостережень та експериментів, що стосуються роботи з розведення тварин. Звіт має містити конкретні рекомендації щодо покращення програм з розведення на основі отриманих генетичних даних та результатів оцінки продуктивності тварин.

Теми для виконання індивідуального завдання (звіту)

1. Ознайомлення з документацією зоотехнічного обліку
2. Організація оцінки екстер'єру і конституції тварин
3. Користування Державними племінними книгами
4. Складання та організація родоводів тварин

Методика навчальної практики з дисципліни «Розведення с.-г. тварин» поєднує теоретичні та практичні заняття. Студенти закріплюють теоретичні знання з розведення тварин, а також набувають практичних навичок оцінки генетичних характеристик тварин, відбору племінних особин.

Об'єкти навчальної практики. Об'єкти навчальної практики з дисципліни «Розведення сільськогосподарських тварин» включають різні види сільськогосподарських тварин, утримуваних у віварії університету для навчальних цілей та досліджень, пов'язаних із відтворенням і доглядом.

Окрім тварин, студенти працюють із лабораторним обладнанням. Лабораторні дослідження допомагають краще розуміти особливості тварин і застосовувати ці знання для покращення розведення.

Графік проведення навчальної практики з дисципліни «Розведення сільськогосподарських тварин» розрахований на 5 робочих днів і спрямований на поєднання теоретичних знань із практичними навичками у сфері розведення тварин:

День 1. Вступний день

Вступний інструктаж. Ознайомлення з програмою практики, правилами техніки безпеки та загальними вимогами щодо роботи з тваринами на віварії.

Екскурсія віварієм. Ознайомлення з різними видами сільськогосподарських тварин та умовами їхнього утримання.

Лекція: «Ознайомлення з документацією зоотехнічного обліку».

День 2. Організація оцінки екстер'єру і конституції тварин

Лабораторна робота: Оцінка племінної цінності тварин за генетичними та

фенотипічними ознаками.

Практичне заняття: Проведення відбору тварин для участі в програмах по розведенню с.-г. тварин. Оцінка продуктивних ознак (молочна, м'ясна продуктивність).

Аналіз: Вплив генетичних факторів на продуктивність та здоров'я тварин.

День 3. Практична робота з розведення сільськогосподарських тварин

Третій день практики присвячений безпосередній роботі з тваринами та організації процесу розведення. Студенти застосовують теоретичні знання на практиці, набуваючи навичок організації розмноження, догляду за тваринами під час вагітності та після народження потомства.

День 4. Оцінка результатів розведення та догляду за тваринами

Метою цього дня є моніторинг результатів відтворення, оцінка здоров'я новонароджених тварин та аналіз їхнього розвитку. Студенти вчаться оцінювати успішність заходів щодо розведення та догляду.

Лекція: «Складання та організація родоводів тварин»

День 5. Завершальний день

Захист індивідуальних звітів. Представлення результатів досліджень та виконаних завдань.

Узагальнення результатів практики. Висновки щодо ефективності проведених заходів з розведення тварин, рекомендації для покращення.

Видача оцінок та підведення підсумків практики.

Орієнтовна програма навчальної практики

09:00 – 10:00: Вступний інструктаж. Лекція. Студенти отримують завдання для подальших практичних занять, пов'язаних із відбором тварин та оцінкою їхньої племінної цінності.

Місце: Аудиторія або навчальна кімната на віварії

Зміст: Ознайомлення з цілями та завданнями навчальної практики. Викладач пояснює основні етапи, методи та вимоги до кожного з них.

Пояснення графіку роботи, розподілу студентів на групи та критеріїв оцінювання результатів.

10:00 – 13:00: Робота на віварії. Ознайомлення з методами розведення і виконання завдань. Місце: Лабораторія або навчальна зона.

13:00 – 14:00: Обідня перерва

14:00 – 16:00: Робота на віварії.

Критерії оцінювання результатів навчальної практики

За результатами проходження навчальної практики «Розведення с.-г. тварин» студент складає залік. Для зарахування практики студент повинен бути присутнім на теоретичних заняттях, які передували самостійній практичній роботі, приймати активну участь під час проходження практики в обговоренні теоретичних питань, виконанні практичних завдань. Проведення заліку полягає у перевірці керівником практики правильності виконання студентом індивідуального завдання та правильності його оформлення згідно вимогам. Сумарна оцінка за навчальну практику виставляється за шкалою ECTS:

ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ (ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ECTS)

За шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	Визначення*
A	90-100	Відмінно	відмінно – відмінне виконання з невеликою кількістю неточностей
B	82-89	Добре	дуже добре – вище середнього рівня з кількома несуттєвими помилками
C	75-81		добре – в цілому правильно виконана робота з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно	задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків
E	60-68		достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку
F	0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

При формі підсумкового контролю «залік» – 0-59 – не зараховано, 60-100 – зараховано.

Оцінка 90–100 балів виставляється студенту, який систематично працював протягом практики, показав під час заліку різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вмів вільно виконувати завдання, які передбачено програмою, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка 75–89 балів виставляється студенту, що виявив повне знання навчально- програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, показав стійкий характер знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та доповнення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.

Оцінка 60–74 бали виставляється студенту, що виявив знання основного навчально- програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки у відповідях на заліку і при виконанні завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених похибок під керівництвом викладача.

Оцінка 0–59 балів виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

Студент, який не виконав програму практики, отримав незадовільну оцінку при складанні заліку направляється на практику повторно.

3. Методи контролю та схема нарахування балів

Якість виконання програми практики перевіряється у формі поточного і підсумкового контролю.

Після закінчення навчальної практики «Розведення с.-г. тварин з основами відтворення» студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. До звітної документації відносяться щоденник практики та звіт з практики.

За результатами проходження навчальної практики студентом подається керівнику практики від кафедри для перевірки та оцінювання щоденник навчальної практики. У щоденнику практики студент у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівником практики.

Оцінювання результатів практики здійснюється керівником практики на підставі:

- активності, ініціативності при виконанні робіт під час практики;

- якість виконання індивідуального завдання;
- усні відповіді при захисті звіту;
- якість оформлення щоденника практики.

За результатами практики студент отримує залік. Підставою для отримання заліку є надання керівнику наступних документів:

- щоденник навчальної практики;
- звіт про проходження практики, підписаний керівником практики (виконання індивідуального завдання).

Основні джерела***Підручники, посібники***

1. Основи розведення сільськогосподарських тварин: практикум для лабораторнопрактичних занять студентів спеціальності «Ветеринарна медицина» денної та дистанційної форми навчання / Хмельничий Л. М., Вечорка В. В. – Суми, 2014. – 159 с., табл. 16, рис. 10, бібл. 36.
2. Розведення сільськогосподарських тварин / М.З. Басовський, В.П. Буркат, Д.Т. Вінничук та ін.; за ред. М.З. Басовського. – Біла Церква, 2001. – 400 с.
3. Розведення сільськогосподарських тварин з основами спеціальної зоотехнії / Засуха Т. В., Зубець М. В., Сірацький Й. З., Тимченко О. Г. та ін. – К. : Аграрна наука, 1999. – 512 с.
4. Практикум з розведення сільськогосподарських тварин / Мельник Ю. Ф., Найденко К. А., Майборода М. М., Витриховська А. В. та ін. – К., 2005. – 220 с.
5. Практикум з розведення сільськогосподарських тварин / Басовський М. З., Дубін А. М., Афанасенко В. Ю., Коваль А. І. та ін. – Луганськ, 2006. – 320 с.
6. Інтер'єр сільськогосподарських тварин / Сірацький Й. З., Федорови Є. І., Гопка Б. М., Федорович В. С. та ін. / за ред. Й. З. Сірацького. – К. : Вища освіта, 2009. – 280 с.
7. *Методичне забезпечення*
8. Методичні рекомендації «Екстер'єр та інтер'єр сільськогосподарських тварин» для самостійної роботи студентів 3 курсу денної форми навчання освітнього ступеню бакалавр спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва / Л. М. Хмельничий, В. В. Вечорка – Суми, 2020. – 17 с.
9. Методичні рекомендації для лабораторно-практичних занять «Методи оцінки молочної та м'ясної продуктивності великої рогатої худоби» / Л. М. Хмельничий, В. В. Вечорка – Суми, 2020. – 25 с.
10. Методичні рекомендації для виконання лабораторних занять та самостійної роботи студентів з розведення сільськогосподарських тварин за темою «Ріст і розвиток молодняку сільськогосподарських тварин» для студентів 3 курсу біолого-технологічного факультету / Л. М. Хмельничий, В. В. Вечорка, С. Л. Хмельничий – Суми, 2019. – 28 с. 14.
11. Методичні рекомендації щодо виконання лабораторних занять з розведення сільськогосподарських тварин за темою «Методи оцінки сільськогосподарських тварин за екстер'єром» для студентів 3 курсу біолого-технологічного факультету / Л. М. Хмельничий, А. М. Салогуб, В. В. Вечорка, С. Л. Хмельничий. – Суми, 2019. – 40 с.

12. Методичні вказівки для виконання лабораторних занять та самостійної роботи з розведення сільськогосподарських тварин «Лінійна оцінка корів української чорно-рябої молочної породи за екстер'єрним типом» / Л. М. Хмельничий, В. І. Ладика, В. В. Вечорка. – Суми, 2017. – 23 с.

Електронні ресурси

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-04#Text> (Інструкція з бонітування молочної худоби)

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1027-02#Text> (Інструкція з бонітування свиней)
2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0679-03#Text> (Інструкція з бонітування овець)
3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0358-10#Text> (Інструкція з бонітування коней.)
4. <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/tvarinnictvo/selekcijno-pleminna-robota> (Селекційно-племінна робота в АПК України.)
5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12#Text> (Закон України «Про племінну справу у тваринництві»)
6. <https://latifundist.com/tsyfradnya/18-29042015> (Корови рекордистки світу за надоем кращої лактації)
7. <http://milkua.info/uk/post/viskonsinska-korova-vstanovila-novij-rekord-z-virobnictva-moloka> (Новий рекорд світу надою за лактацію.)
8. <https://kubnews.ru/interesy/2020/03/19/skolko-brazilskaya-burenka-daet-moloka/> (Новий світовий рекорд надою молока за добу)
9. <https://zsr.ru/zsr-2021-03-009> (світові рекордистки за довічним надоем)

Додаткові джерела

1. Програма розвитку скотарства Сумського регіону на 2011–2020 роки / В.І. Ладика, Л.М. Хмельничий, А.М. Салогуб, В.М. Івченко, Г.М. Гребеник: За загальною редакцією А.М. Салогуба. Суми, 2011. 115 с.
2. Буркат В.П., Полупан Ю.П., Йовенко І.О. Лінійна оцінка корів за типом. К.: Аграрна наука, 2004. 88 с.
3. Гладій М.В., Полупан Ю.П., Бассовський Д.М., Вишневецький Л.В. та ін. Програма збереження генофонду локальних і зникаючих порід сільськогосподарських тварин в Україні на 2017-2025 роки. Суми, 2018. 85 с.
4. Гладій М.В. та ін. Селекційні, генетичні та біотехнологічні методи удосконалення і збереження генофонду порід сільськогосподарських тварин (МОНОГРАФІЯ). [текст] / За ред.: М.В. Гладія і Ю.П. Полупана; ІРГТ ім. М.В. Зубця НААН. Полтава, ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2018. 794 с.

5. Правове регулювання тваринництва, селекційної роботи та племінної справи: Зб. норм.-прав. актів станом на 1 січня 2005 року / за ред. Р. Й. Кравціва. Львів : ПАІС, 2005. 904 с.

Наукові та науково-виробничі журнали:

1. Вісник аграрної науки
2. Вісник Сумського НАУ
3. Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Розведення і генетика тварин»
4. Пропозиція

Програмне забезпечення

1. Excel.
2. Текстовий редактор Word.
3. Microsoft Office Power Point.
3. Електронна база даних з програмою «Біометрія» для здійснення статистичних розрахунків.

Сумський національний аграрний університет Біолого-технологічний факультет

Кафедра генетики, селекції та біотехнології тварин

ЗВІТ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ

«РОЗВЕДЕННЯ С.-Г. ТВАРИН»

Виконав: студент 2 курсу групи

Перевірив:

кафедри генетики,

селекції та біотехнології тварин

Суми – 20_____р.

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

[illegible]

Дата

(Підпис студента)

Рецензія на робочу програму (силабус)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)			
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення			

Член проєктної групи ОП _____
 (назва) (ПІБ) (підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК			
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення			
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)			
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми			
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)			
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти			
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету			
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом			
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента			
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)			
Література є актуальною			
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти			

Рецензент (викладач кафедри) _____
 (назва) (посада, ПІБ) (підпис)